

KRESŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁST STRANÁCH.

Predplatná cena: Na celý rok ... 4 koruny — hal. Na pol roka ... 2 " — " Na štvrt roka ... 1 " — " <i>jednotlivé číslo 8 hal.</i>		Zodpovedný redaktor: Dr. ALEXANDER ERNSZT, p. p. komorník. Majiteľ a vydavateľ: JÁN MOLNÁR.	Redakcia a vydavateľstvo: Budapešť, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám. sem sa majú posilať predplatky, taktiež dopisy do novin ohlasy a náhodné reklamácie. Ceny ohlasov dľa tarify. Rukopisy sa nazpáknedávajú.
--	--	---	---

Valné shromaždenie Katolíckej Ludovej Jednoty.

Nedeľa 17. novembra na dlhé časy pamätnou ostane pre katolíkov Uhorska. V tento deň totiž v Budapešti valné shromaždenie vydržovala najmohtnejšia organizácia nielen katolíkov, lež vôbec krajinského obyvateľstva.

Prvé utvorené shromaždenie Katolícka Ludová Jednota vydržovala roku 1908 a vtedy ku táboru jej patrilo sotva desať tisíc členov. Neunávenou vytrvalosťou a obetivosťou jej správy a vodcov, Katolícka Ludová Jednota počet jej členov takmer stridsaťnásobnila, tak že pod jej zástavou prítomne stojí skoro *tristokrát tisíc neohrozených bojovníkov.*

Už tento výsledok sám v sebe nepodvrátným znakom je životaschopnosti tejto najmohtnejšej organizácie krajinskej. Účinkovanie jej ale na poli kultúrnom, poľnohospodárstva a osvety, v obore hospodárskom cieľom hmotného sveladenia pospolitého ľudu, zrejým dôkazom je toho, že v krajine neni druhej organizácie, ktorá by za ľud toľko pracovala, našemu ľudu natoľko osožná bola ako Katolícka Ludová Jednota.

Kým o veľavýznamnom valnom shromaždení Katolíckej Ludovej Jednoty v najbližšom čísle podáme obsirnu, podrobnú zprávu, blahonosné účinkovanie jej označujeme v nasledujúcom:

O vzťahovaní sa členov Katolíckej Ludovej Jednoty každý nepredpojatý katolík presvedčí sa nepodvrátno, keď pováži, že ku nej **prihlásilo sa členov:**

Roku 1908.	140.460
« 1909.	220.115
« 1910.	240.942
« 1911.	270.320
« 1912.	291.220

Absolútne zvýšenie počtu členov Katolíckej Ludovej Jednoty obnáša teda 20.900. Keď však povážime, že z členov predošlého roku asi 5% odobralo sa do večnosti a asi 5% sa vysťahovalo alebo vystúpilo, počet týchto doplnia tí členovia, ktorí sa najnovšie prihlásili, tak že v tomto roku ku Katolíckej Ludovej Jednote pristúpilo 40—45 tisíc nových členov.

Podelenie členov.

Katolícka Ludová Jednota prítomne členov má v 3628 obciach, počet obcí, v ktorých spočíta členov, poriadol teda o 234. V tomto roku na toľkých miestach vytýčená bola zástava Katolíckej Ludovej Jednoty. V 2775 organizáciach nachodí sa vyše 20 členov, v 853 organizáciach ale je niže 20 členov.

Organizačná práca.

Cieľom upevnenia jestvujúcich organizácií a utvorenia nových, tajomníci Katolíckej Ludovej Jednoty agitacionálne cesty podujali v nasledujúcich stoliciach: Baranya, Zala, Vas, Heves, Nyitra, Esztergom, Pozsony, Tolna, Somogy, Sáros, Bács, Bars, Fehér, Zólyom, Borsod, Abauj-Torna, Gömör, Zemplén. Stoličné porady boli vydržované v stoliciach: Komárom, Liptó a Fehér. Rečníci zo strediska účinkovali v 1229 shromaždeniach, kdežto roku 1911. rečnili len v 725 shromaždeniach.

Práca poučovania a osvety ľudu.

Nepriateli kresťanstva ich falošnou vedou napádajú zásady kresťanské. Proti týmto úpadkom Katolícka Ľudová Jednota z jednej strany nepodvratnými dôvodami bráni katolícku cirkev a pravdy kresťanské, z druhej strany ale poučuje svojich členov vo všetkých verejných a náboženských záležitostiach. Cieľom šírenia kresťanskej osvety Katolícka Ľudová Jednota organizáciám svojim v tomto roku poslala obsiahnu sväzku o vážnych otázkach politických, hospodárskych a verejného života, Okrem toho poučné hospodárske naukobehy Jednota vydržiavala v nasledujúcich mestách: Gyulafehérvár, Jászberény, Kassa, Érsekújvár, Székesfehérvár, Rozsnyó a Mezökövesd. Kolko pracuje a obetuje Katolícka Ľudová Jednota k vzdelaniu a osvete ľudu, toho nepodvratným dôkazom sú jej v tomto roku vydané a medzi ľuďmi rozšírené poučné

Spisy a letáky.

Pre členov v tomto roku Katolícka Ľudová Jednota vydala 2,793.000 **dva milióny 793 tisíc** sošitov a kalendárov najrozmanitejšieho poučného obsahu. Iných ľuďmi vzdelávajúcich spisov, letákov a obežníkov v najširších vrstvách obecnosti rozšírila v 1,575.407 **jeden milión 575 tisíc 407** výtiskoch. V celom Uhorsku opravde neni druhej organizácie, ktorá by za osvetu a vzdelanie ľudu toľko pracovala a obetovala, ako Katolícka Ľudová Jednota. O neunávenom účinkovaní za blaho ľudu zrejme svedčí i

Stredisko správy Katolíckej Ľudovej Jednoty.

Minulého roku v stredisku Katolíckej Ľudovej Jednoty vybavili 45.267 záležitostí. Tento počet ale v tomto roku poriadol až na 74.727. Vybavili teda v tomto roku o 28.430 viacej záležitostí ako v roku minulom. K ovládaniu tak obrovskej práce ale počet úradníkov zo 27 potrebných bolo zvýšiť na 37.

Ponevác ale Katolícka Ľudová Jednota podporuje, zastáva a bráni každého druhu záujmy ľudu v stredisku utvorila dve triedy, totiž *Ľudovú Kancelláriu* a *Hospodársku Kancelláriu Katolíckej Ľudovej Jednoty*.

Ľudová Kancellária,

k obrane pravotných a mimopravotných záležitostí ľudu sriadená je po celej krajine. Na 135 miestach 182 pravotárov zdarma udeľuje radu, z ľudu každému, čo sa o to uchádza. Dľa zpráv, ktoré právobranci stredisku odoslali v tomto roku bezplatnou radou prispeli ľudu ku pomoci v 15.579 pádoch; roku 1911. ale v 14.210 pádoch. V Budapešti bezplatnú právnu radu podáva ľudu 17 pravotárov. Ľudová Kancellária hlavného mesta vybavila 13.940 (roku 1911. 13.027) právobranných záležitostí, medzi týmito 1591. na osobné požiadanie. U rôznych vrchností zakročila v 2134 záležitostiach. K hmotnému zveladeniu ľudu zvlášte prispieva

Hospodárska Kancellária Katolíckej Ľudovej Jednoty.

Táto ustanovená, vzdor krátkeho jej jestvovania delí sa na dve triedy. Jedna trieda zaoberá sa so záležitosťami poľného hospodárstva a malého priemyslu, druhá ale s poisťovaním členov.

Poľnohospodárska trieda účinkuje v trojakom smere. 1. Cestou sošitov a spisov poučuje obecnosť v praktickom a modernom poľnom hospodárstve. 2. Členom dáva rady poľnohospodárskeho znenia plodín a zadováženia k poľnému hospodárstvu potrebných článkov. 3. Poskytuje návody a upravy vo všetkých záležitostiach hospodárskych. O úspešnom účinkovaní Hospodárskej Kancellárie Katolíckej Ľudovej Jednoty nepodvratne svedčí tá okolnosť, že ľud z celej krajiny s úplnou dôverou hŕfne uchádza sa ku nej v záležitostiach hospodárskych. Nie menej úspešne pre ľud účinkuje aj

Trieda poisťovania.

Poisťovanie, assekurácia domov, pobočných stavani proti ohňu, plodín, úrody proti ľadovcu, ohňu a iným nehodám je životnou otázkou hospodárskeho ľudu. Toto mala na zreteli Katolícka Ľudová Jednota keď utvorila Triedu poisťovania. Ak veľmi nahliada ľud osoznosť tejto ustanovizne, toho zrejším dôkazom je, že posiaľ už z 935 obcí hlásili sa zastupitelia tejto triedy. Behom tohoto roku aj táto trieda previedla poisťovania v obnose 3.525.355 korún.

Škody byly hneď likvidované a k najväčšiemu uspokojeniu stránok aj úplne vyplatené. Poznámajúc treba, že s predostrenou záležitosťou poistenia nikto nebol odpravený a poistenie vyprostredkované bolo aj takým, ktorých i 3—4 ústavy odpravily. Ako celé účinkovanie Katolíckej ľudovej Jednoty zaravnak potešiteľný je i jej

Stav pokladnice.

Dľa zprávy účty zkúmajúceho výboru Katolícka ľudová Jednota do 8. novembra bežiacého roku mala

príjmov	303.948·76 kor.
výdavkov	215.700·40 «
Pozostáva	88.248·46 kor.

Z tohoto treba zaokryť účty kalendára a dvoch sošitov ako aj dvamesačné platy osobníctva; 55 percentov výdavkov padá na tlačivo členovských podielných sošitov, 29 percentov obnášajú platy osobníctva a bežné výdavky, 16 percentov obracia sa na agitacionálne a kulturné ciele.

Z tejto krátkej zprávy presvedčiť sa musí každý nepredpojatý kresťan a katolík, že katolícka ľudová Jednota ako je v každom ohľade ľudu osozná, tak je aj života schopná. Preto hor' sa bratia pod zástavu Katolíckej ľudovej Jednoty!

Čo sa mi nelúbi.

Boly časy, keď bych bol všetkých slovenských katolíkov k mojmu srdcu privinul, takí mi boli milí.

Prečo tá láska? — pýtate sa. Nuž len preto, bo v tom čase boli sme inakší, akí sme prítomne. Hej, kofko zmužilosti, odvážlivosti, odúševnenosti a lásky prejavovali sme vtedy, keď nebohý starý Ferdinand Zichy rozvinul prapor strany kresťanskej. Hej, prebúdzali sa ospalí! Napnutou pozornosťou slúchali reči buditeľov. Tisíce hrnuly sa pod prapor tej novej strany. Bolo to nadšenosti! Bola to sila! Ako keď povodeň pretrhne hať a zaplaví celé okolie. Zásady tej novej strany práve tak zachvátily nás katolíkov. Poznali sme jeden druhého. Poznali sme aj nepriateľa: liberálov. Podali sme si ruky my katolícki slováci a slúbili sme, že so spojenou silou porazíme našeho nenávideného ne-

priateľa, ktorý nám krivdu robí, nás utláča, prenasleduje naše náboženstvo a chová sa k nám macošsky, ako čo by sme my slovenski katolíci v Uhorsku len trpení boli.

Od tej doby, čo nebohý starý Ferdinand Zichy vytýčil zástavu kresťanskej strany a jej čaty postavil do šikov, veľa všeličoho sa postávalo. My katolíci ukázali sme našu silu. A nepriateľ nalakal sa nás. Zúril sice proti nám! Trýznil nás pri voľbách, prenasledoval a mučil našich vodcov. Zbojstvá prevádzal proti nám. Do neba volajúce hriechy popáchal bez trestu. Ba odmenu obdržal za to.

Vzdor toho však nesklátili nás liberáli. Usmrťiť chceli pravdu, za ktorú sme sa obetovali. Lež pravda tá žije a liberáli nikdy ju nezahlušia. Liberalizmus zničiť chcel všetky naše ustanovizne. No, nepodarilo sa mu to. Naša kresťanská strana zmohútnela. Z nej vyriastla ratolesť, jejž meno je «Katolícka ľudová Jednota». Je to také družstvo, akému podobné niet v Uhorsku. Predsa sme docielili volačo, bárs toho viac malo byť. Hej veru viac! Keby sme my pevne boli vydržali pri našej zástave, keby ten plameň, ktorý Ferdinand Zichy i jeho druhovia v nás roznieťili posial plápolal v srdciach katolíkov, keby každý vodca a bojovník presne konal svoju povinnosť, kde by sme boli dnes? Nuž každá dobrá vec má svojich nepriateľov. Každá novota utratí z pôvodnej zajímavosti Doktorí vodcovia zpreneveria sa a zradia stranu, programm a voličov a prejdú k liberálom. Choroba táto je nákazlivá. Zradcovia majú nasledovníkov. Tábor sa tratí. Stádo pýchne. Vyhasne plameň a nastane ľahostajnosť, lieň a nedbalosť. K tomtomuto pripojí sa podozrievanie a záležitosť, ktorá tak utešene ovocie sľubovala, zdá sa zaspávať. Toto použijú mungovskí liberáli pri voľbách, vrhnú sa na malý tábor, aby ho zagniavili.

Nuž hľa, takto utrpeli sme porážku. Prečo? Hej, veľa je príčin! Sklamali sme sa. Slabí sme boli. Málo bolo k nebohému Zichymu podobných mužov. Politické pomery tiež neboly prajné. Nastal nečakaný obrat. Prišiel Khuen-Héderváry s nepočetnými millionami, s vojskom, s žandármí a s betarskými volebnými predsedami. Zgniavil nás a vybudoval pevnosť pre mungov. Za peniaze a za pálené, Prišiel Tisza

a zničil i to, čo Héderváry nechal. A gniaví všetko, čo mu v ceste stojí, medzi mnohým iným i slobodu Uhorska, na ktorú sme natoľko hrdí boli. Usmrtil parlamentarizmus a z policajtov urobil zákonodarcov. Šialenec ten šliape všetko, čo pred sebou vidí a za jeho hnusnú nezákonnú, násilnú prácu, i s jeho spoluvinníkom Lukácsom k oprávnenému pohoršeniu celej krajiny dostane vyznačenie zlatého kríža.

Toto všetko ale nesmie nás zroniť. My chceme žiť. Sme mladí a silní! Zapálme v sebe tú starodávnu nadšenosť! Sdvihnime znovu do výšky tú našu zástavu!

Ondrej Hladký.

O pijanstve.

Idem tu predniesť každodenné udalosti, ač práve sú ony hrozné, smutné a úžasné. Otec sedí v krčme a slope. Žena a deti o hlade ľahly si spať. Spánok hádam utíši nespokojný žalúdok. Táto nešťastná rodina vie, čo bude, keď otec domov príde. To bude, čo skoro každú noc býva. Krik, zvady, preklínanie, bitka. Už navykli na to. A vskutku: otec ožratý ako sviňa s krikom príde do izby. Žena sa prebudí. Ožran dotacká sa k jej lúžku, chmatne ju za vlasy a stiahne na zem.

— Daj peniaze, lebo ťa zabijem! — zúri ožratý muž.

— Nemám. Už som všetko založila, čo som mala. Dnes sme nejedli, bo nemám ani haliera!

— Lžeš ty handra! Máš peniaze! Z čoho že si zaplatila bytné? Sem peniaze, lebo ťa zastrelím!

— Nemám ničoho! Zabi ma, aspoň bude koniec mojmu súženiu.

Strhne sa krik. Otec zlorečí a keď už pracuje v ňom zver, vyťiahne z vačku revolver, strelí na ženu a keď tá zvíja sa na zemi a skonáva, strelí aj na dve nevinné deti, napokon sám seba usmrť.

V Budapešti nedávno udal sa tento prípad. A či len tento jedon? Ach, veľmi často. Je to také obyčajné, že to čitateľa ani nezaujima, ani nerozčuluje.

Iný prípad. Viacerí zabávali sa v krčme. Vela pili. Znať im to na reči a na tvári. Zapá-

lení boli ako ruža. Už im z úst teče pálenka. Rozhovor však taký vedú, že k tomu pevný žalúdok treba, aby strpel tie hnusobstvá a oplzlosti. Kamaráti povadia sa pre voláku hlúposť. Popadnú poháre, flaše a trepú ich jedon druhému dok hlavy. Daktorí krvácajú. To ich tým väčšmi rozčúli. Krčmár ich krotí. Aj on utŕži. Beží pre žandárov. Zakiaľ ale žandári dojdú, jedon z korhelov dokonal. Zanechal vdovu a štvoro malých detí.

Tretí prípad. Sobota je. Deň výplaty. Robotníci obdržali svoju mzdu. No, je toho zatoľko, že môžu z toho poriadne žiť. Lenže tam je diabol. Ťahá ich do krčmy. Popíjajú si. Neskôr dajú sa do kareť. Peniaze vandrujú z ruky do ruky. koniec hry je, že daktorí z robotníkov prehrali celý svoj zárobok. Doma neni ničoho. Ani chleba, ani strovy. Žena a deti tešily sa že apko donese peniaze. Dostanú dobrú večeru. Veselé boly celý deň. Ledva vyčkaly večer. Otec však nechodí. Veselosť tratí sa z tvár dieťok. Matka má zlé tušene. Neni to ipo prvýkrát. Deti plačú. Matka ich tísí, Otec príde nazlobený. Klaje na Boha, na pánov. Pýta večeru. A ešte tí pochodia zle, ktorí od neho čakali kúsok chleba.

Mám udať viac príkladov? Mám povodiť čitateľov po smradlavých krčmách, kde ľudia toľko zlorečia? Mám predstaviť hovädá, ktoré v pijanstve kradnú, zbíjajú, vraždia, podpalujú, násilničia, ľudí pohoršujú? Načo. Korhela sa to netýka. Ten je necitlivý. Ten nemá ľudskej podstaty. To je nákazlina, ktorej treba vyhýbať. Triezvy človek však zná následky pijanstva. Vie aký je človek, keď ho nápoj rozumu a citu pozbaví. Vie čo činí také hovädo a iste hnuší sa mu opilec a pluje naň z daleka.

Najviac hriechov a zločinov páchajú opilci. Oni preplňujú žaláre a blázince a istotne aj peklo. Oni sú vrahovia rodinného blaha. Oni pozbavia svoje deti čistoty a oni robia mučedníkov z ich manželiek. Hnuší sa mi korhel a neznám trestu, ktorý nebol by dosť prísny pokutovať korhelov a tiež aj krčmárov, kde sa tie svine oslopaly. Najväčší trest však zaslúži vláda, najmä financminister. Veď on je prvý krčmár. On rozdáva licencie a on odaňuje nápoje. Lenže financminister zastáva krčmárov, ba ako čo by im rozkazoval, aby čím viac opoj-

ných trúnkov vymerávali, bo to vraj udržiava krajinu. Áno, vláde a financministromi najmilšie sú krémy. Čím viac totiž ľudia pijú, tým je plnšia štátna pokladnica, tým je jasnejšia tvár nášho financministra. Preto niet výhľadu, že hnutie proti pijanstvu dosiahne nejakého výsledku a že sa umenší počet zločincov. Plné krémy, plné žaláre. Oh, šťastné Uhorsko!

Miško Triezvy.

Snemová stráž.

Je pravda, že posiaľ nemali sme ešte takej vlády, o ktorej dejepis to by bol čítal, že utvorila slávne diela a že pracovala za blaho a len za blaho ľudu. Vzdor toho predsa však ani jedna vláda nebola taká odporná, násilná a proti ľudu naladená, ako je vláda Tisza-Lukáčsová.

Zdá sa, že ona pochádza z diabla. Nemôže byť inak. Veď ani starý Tisza ani Bánffy nedovolili si toľko, koľko dovoľujú si Tisza a Lukács. Je pravda, že ani starý Tisza ani Bánffy nehľadeli na zákon, keď sa o ich moc jednalo, lenže ani jedon z týchto dvoch násilníkov nezneuctil a nepotupil krajinský dom tak, ako ho zneuctil a potupil Tisza a jeho tien: Lukács. Nebolo im došf, že si najali vojsko, žandárov a policajtov, ku udržaniu ich vlády a ku zničeniu opozície, lež ministerpredseda Lukács mungovcom predostrel ešte i zákonný návrh o snemovej strážii.

Čo to má byť za potvoru, pýtate sa. Nič iné ako vojenská stráž pod kommandom troch dôstojníkov, ktorá v každý čas, keď snem zasedá stáť má v hotovosti. V tých dňoch teda, keď bude v krajinskom dome zasadnutie, do krajinského domu vyrukuje tá ztráž a čakať bude rozkazy Štefana Tiszu, akažto snemového predsedu. Táto ztráž len od Tiszu bude dostávať rozkazy. Keď by daktorý opozičiar také volačo činil v snemovej sieni, čo sa nepáči Tiszovi, na jeho rozkaz Lukács-Tiszová stráž takého vyvede von zo snemovne. Keď by viacerí poslancovia z opozície konali volačo proti vóli Tiszovej, tak stráž snemová všetkých renitentov vyhádza na ulicu, po čom výbor immunity, tých poslancov vyhodí zo snemovne. V ťažšom páde posúdi ich do žalára alebo pozbaví ich mandátu. Slovom, odvculku poslancovia opozičných

stránok stáť budú pod stálym dozorom snemovej stráže. Tisza pre bársakú maličkosť dá ich zo snemovne vyhodíť. Za tým nasledujú tresty. Tisza, Lukács a všetci mungovci ale hovoria, že je toto sloboda. «Zabezpečenie snemového poriadku.»

Aká je to ale sloboda, nad ktorou stráži šesťdesiat ozbrojených pandúrov? Akú slobodu môžeme očakávať od Tiszu, keď je on stelesnené násilie a tyranstvo?

Niet parlamentu na celom svete, kde by predseda snemu opozíciu postavil pod dozor pandúrov. Bárs parlament všade skonáva, u nás tak ako vo Viedni a tak ako v Paríži alebo v Anglicku, predsa ale ešte aj v srbskej skupštine a v ruskej dume má opozícia to právo, že môže vládu voľne posudzovať. V tých štátoch proti renitentnej opozícii upotrebia len tú zbraň, že keď obštrkuje a zastaví prácu snemu, vtedy panovník rozpošle snem. U nás vláda nepoužije tento prostriedok, lež sriadi snemovú stráž, aby s jej pomocou čím ďalej udržala sa pri mastnom hrnci. Iného cieľu nemá stotina Tiszových pandúrov.

Uhorská sloboda vyhnala také ratoľeste, že opozičných poslancov do snemovne ani nepustí, keď sa ich držanie nelúbi Tiszovi, pozbaví ich mandátu, predbežne však dá ich zavreť do snemového žalára. Môžem povedať, utešene pokračujeme ku poddanstvu. Tisza vládne nad všetkým. Jeho je snemovňa. On rozkazuje mungovcom. On vynáša zákony. On robí poriadky aby sa mungovci čím dlhšie na vláde udržali. Už nám iné nezbyva, len šibenice postaviť vedľa krajinského domu, ku vešaní opozičných poslancov. Aj to remeslo by pristalo Tiszovi. On by sa zaiste tešil v mukách obesených. Keď už Tisza a Lukács nechcú trpeť opozíciu, nech vynesú zákon, že neslobodno opozičiara volíť. Po snemovej strážii len toto nasleduje.

Fatransky.

Bratia Katolíci! Čítajte a predplácajte len v čisto katolíckom duchu písané noviny. Takéto noviny sú «Krešťan». «Krešťan» už cez XIX. devätnásť rokov bráni našu cirkev, zastáva našu svätú vieru a zmužile bojuje za všetky oprávnené záujmy Slovákov. Presvedčeny krešťan číta a predpláca len «Krešťana».

Výsledok popisu ľudu roku 1910.

Štatistický úrad krajinský uverejňuje prítomne výkaz o výsledku popisu ľudu r. 1910. prevedeného v krajinách koruny uhorskej. Výkaz tento, s tým poznamenaním, že čísla v zátvorke vzťahujú sa na Horvátsko a Slavóniu, podávame v nasledujúcom:

V krajinách koruny uhorskej roku 1910. bývalo 20,886.486 ľudí, z ktorých 18,264.533 duší padlo na Uhorsko a 2,621.954 na Horvátsko a Slavónsko.

Dľa materinskej reči bolo: Maďarov 9,944.627 (105.948), čo zodpovedá 54.5 (4.1) percentom celého obyvateľstva; Slovákov 1,943.358 (21.613) alebo 10.7 (0.8) percentov; Nemcov 1,903.357 (134.078) alebo 10.4 (5.1) percentov; Rumunov 2,948.186 (846) alebo 16.1 (0.0) percentov; Rusínov 464.270 (8317) alebo 2.5 (0.3) percentov; Horvatov 194.808 (1,638.354) alebo 1.1 (62.5) percentov; Srbov 461.516 (644.955) alebo 2.5 (24.6) percentov; inej materinskej reči 401.412 (67.843) alebo 2.2 (2.6) percentov. Po maďarsky rozprávať vedelo 11,820.416 (170.146) alebo 64.7 (6.5) percentov.

Dľa náboženstva bolo: rím.-katolíkov 9,010.505 (1,877.833) alebo 49.3 (71.6) percentov; grécko-katolíkov 2,007.833 (17.592) alebo 11.0 (0.7) percentov; evanjelikov helvétskeho vyznania 2,603.553 (16.948) alebo 14.3 (0.7) percentov; evanjelikov augsburgského vyznania 1,306.436 (33.759) alebo 7.1 (1.03) percentov; gréckovýchodných 2,333.690 (653.184) alebo 12.8 (24.9) unitárov 74.275 (21) alebo 0.4 (0.0) percentov; židov 911.175 (21.231) alebo 5.0 (0.8) percentov. Iného náboženstva 17.066 (386) alebo 0.1 (0.0) percentov.

Dľa pohlavia bolo: mužských 9,061.934 (1,282.398), ženských 9,201.598 (1,339.556). Na tisíc mužských padlo v Uhorsku 1015 a v Horvátsku 1045 ženských.

Dľa rodiuného stavu bolo: neženatých mužských a nevydatých ženských bolo 9,753,540 (1,406.081) alebo 53.4 (53.6) percentov, v tomto prirodzené zahrnuté sú aj dietky; ženatých mužov a vydatých žien 7,345.362 (1,053.658) alebo 40.2 (40.2) percentov; vdovcov a vdovic 1,128.979 (159.525) alebo 6.2 (6.1) percentov: zákonne

rozsobášený mužských a ženských 36.652 (2690) alebo 0.2 (0.1) percentov.

Čítať a písať vedelo v Uhorsku 10,620.903 v Horvátsku 1,153.784, čo zodpovedá v Uhorsku 58.2 a v Horvátsku 44.0 percentom celého obyvateľstva.

V Bosnii a v Hercegovine.

Dľa najnovšieho popisu na ploche 51.200 štvorcových kilometrov a v 289.690 domoch prebýva 1,898.044 ľudí. Behom 15 rokov počet obyvateľov poriadol o 21 percentov. Medzi obyvateľstvom je Srbov a Horvatov 1,822.564, Nemcov 22.968, Poliakov 10.975, španielskych židov 7886, Rusínov 7431, Čechov 7045, Maďarov 6443 a Cigánov 5419.

Dľa náboženstva je 825.418 pravoslávnych, 612.137 mohamedánov, 442.198 katolíkov, 11.868 židov a 6342 evanjelikov.

Hospodárska prednáška vo Veľkých Béliách.

Ludvik *Sándorházi* sekretár nitrianskeho hospodárskeho spolku dňa 1. decembra, v nedeľu popoludní v obci Nagybelic v gazdovskom kruhu vydržiavať bude veľmi zaujímavú prednášku o všetkom, čo sa hospodárstva týka; predmety prednášky predstaví aj obrazmi na stenu hodnými. K tejto prednáške s uctou povolávajú sa veľki a mali hospodári obce a okolia.

Nagybelic, 20. nov. 1912.

Predsedníctvo gazdovského kruhu.

Vojna na Balkáne.

Vojne na Balkáne medzi spojenými balkánskymi štátmi a Turkom zaiste koniec urobia nie veľmoci europejské, lež cholera a tífus. Tisíce a tisíce Turkov padlo v obeť cholere a medzi Bulharmi zúri tiež cholera a k tomu ešte aj tífus. Je to zaiste prst Boží pre všetky národy balkánske. Z bojišťa prichádzajú nasledujúce zprávy:

Srbi dobyli Monastir, hlavné to mesto Albánie a zajali celú posádku, 13 tisíc Turkov aj s tromi generálmi.

Na pobrežie adriatického mora vyslaná srb-

ská armáda minulý týždeň prišla pod Durazzo, ale na vyššie nariadenie cúvla a obrátila sa proti Skutari.

Černohorci v minulom týždni dobíjali mesto Skutari a udajne ho aj zaujali. Černohorský kráľ Nikita na predlohu baróna Giessla uhorsko-rakúskeho vyslanca v Cetinje odvetil, že pokladá za nemožné, aby sa Čierna Hora zriekla morských prístavov San Giovanni di Medua a Alessio a prepustila ich Albánsku. Podobnú odpoveď dostal aj taliansky vyslanec na Cetinji, ktorý bezprostredne po uhorsko-rakúskom vyslancovi sa ustanovil u kráľa Nikitu. Ba kráľ Nikita talianskeho kráľa ešte aj na to upozornil, že statusquo na Balkáne už zaniklo, teda Taliansko voči Uhorsko-Rakúsku neviaže už žiadon sľub.

Bulhari 15. a 16. novembra pri Čataldži utrpeli porážku. Na pravom krídle Čataldžu obliehajúcej armády, Turci zaujali 8600 Bulharov a odobrali im 42 kanónov. Na severnom krídle Turci zároveň zbili Bulharov a odobrali im 17. kanónov.

Turci porobili všetky prípravy, aby bezpečnosť Carihradu udržali. Na vrškoch v San Štefane postavili 20.000 hláv počítajúce turecké vojsko, ktorého úlohou je, aby po porazení hlavnej tureckej armády pri Čataldži prekazilo dohrnutie sa porazených Turkov do Carihradu a aby ich zahnilo ku San Štefanu, odkiaľ ich odvezú do Malej Asie. — Cieľom pochovania mŕtvých 19. novembra od veliteľa bulharskej armády Turci žiadali prímerie na 12 hodín, ktoré im povolené bolo ale len na osem hodín.

POLITICKE CHYRY

Spojené stránky opozície proti vojne.

Veľavážne zasadnutia vydržovali spojené stránky opozície 13. a 14. novembra za prítomnosti všetkých vyslancov krajinských opozície a obecnstva vo veľkom počte. Gróf Albert Apponyi v dlhej reči predstavil nebezpečia, aké hrozia Uhorsko-Rakúsku, keby prítomne ľahko-

myselne zaplietlo sa do vojny Nebezpečia vojny zapalistými slovami v dlhej reči predstavil i krajinský vyslanec kresťanskej ľudovej strany Mikuláš Zboray. Spojené stránky opozície jednohlasným uzavretím ohrozovaly sa proti vojne-

Z mungovských delegácii.

Vojenský podvýbor mungovskej delegácie 15. novembra popoludní vydržoval zasadnutie, na ktorom po dlhšej debatte budúročný rozpočet spoločného ministerstva vojny tak vo všeobecnosti, ako i v podrobnosti odhlasoval. Minister vojny Auffenberg v dlhšej reči sľúbil, že v Uhorsku postavia dve osady a jednu školu pre vojenských vetroplavcov a arsenále a fabriky na zbraň decentralisujú. Oznamil ďalej, že otázku poddôstojníkov ešte v novembri definitívne riešia. Zároveň rozvinul príčiny, pre ktoré rozpočet uhorských dôstojníkov v spoločnej armáde klesá. Zasadnutí vydržovali 15. nov. aj spojené podvýbory mungovskej delegácie a vybavili budúročný rozpočet pre Bosnu a Hercegovinu. Na tomto zasadnutí zvlášte o nových bosenských železničiach sa rozpradla živšia debatta, po ktorej spoločný finančný minister Bilinski podal podrobné uspokojivé vysvetlenie.

Mungovský diktátor v Arade.

Na 18. novembra celú armádu policajtov, detektívov, zandárov a viacej bataillonov riadneho vojska koncentrovali v Arade, bo v ten deň mal tam účtovať mungovský diktátor Štefan Tisza. Aj ta prišiel v sprievode 73 vyprobovaných mungov a pred týmito a niekoľko povolanými úradníkmi, pri zatvorených dverách držal jeho účtovnú reč, ktorú keby nebol povedal a bol by mlčal, všetci zdravého rozumu ľudia boli by ho držali za veľkého filozofa.

Vojna so Srbskom?

Víťazstvami nad Turkom opojení Srbi v Prizrene udajne zavraždili uhorsko-rakúskeho konsula Oskára Prohászku. Pre tento zločin ľahko dožijeme sa vojny so Srbskom.

**Zadovažujte predplatiteľov pre
«Kreštana!»**

B E S E D N I C A.

Z baníckej chalupy.

Uhliarovce, banícka dedina, leží medzi horami v hľbokej doline. Neznámy cestujúci až vtedy zbadá, že prichádza do nejakej osady, keď neočakávane sblíži sa k prvému domu. Celú obec pravda ešte ani vtedy nevidno razom, bo domy sú roztratené a len vlastné Uhliarovce sú kolko-tolko pohromade. Ináče celou dolinou vidno v úbočí vrchu raz z jednej raz druhej strany postavený domček, ako lastovičie hniezdo pod strechou.

Domky tieto ohýva pracovitý, lež nadmieru chudobný ľud banický, vyhľadávajúci svoj každodenný kus chleba pod zemou. Ráno o tretej hodine na hlas klopačky poberá sa každý z nich do tvrdej roboty a až hlas poludného zvona dovedie ho zase domov, ak totiž aby svoju chatrnú plácu zväčšil, nezostane až do večera «pristávať» alebo ak nezastihne ho tam pod zemou strašná smrť, na ktorú obzvlášte baník musí byť každú hodinu pripravený.

Matej Kohút poberá sa tiež z namáhavej práce svojej domov. Na väži práve zvoní na poludnie. Stúpa zťažka, ač je ešte mladý, postava jeho je už nahrbatená, tvár vpadnutá a bladá. Cez plece nesie prevesené nebožiece, ktorými vrtá diery do tvrdej skaly. Sú už zatupené, treba ich dať kováčovi poostrif. V ľavej ruke kolembá sa mu veľký kahanec, pravou podpiera sa na hrubú, zkrivenú palicu. Často treba mu postáť a vydychnúť si, kým vyjde hore dosť strmým a úzúckým chodníkom ku svojmu nevelkému domu.

Doma víta ho mladá, čistotná žena, prichádzajúcu mu s úsmevom v ústrety, kadenáhle začuje jeho ťažké kroky na pitvorných schodíkoch.

Matej poskladal ťažké nebožiece zpleca, kahanec, palicu odložil na miesto a sadol na schody, vedúce z pitvora na povalu. S úľubou prizeral sa svojej žene, ktorá s od ohňa zarumenenou tvárou hotovila obed v kuchyni.

— Skoro by som ti bol zabudol povedať — riekol po chvíli Matej — došla múka na handel, choď po obede pre ňu.

V Uhliarovcach poľa niet. Banický ľud kupuje čo na nôž, to za groš. Kým neprišla kúpna múka tak do zvyku, baníci boli najtržlivejší kupci na zbožie a dvom uhliarovským mlynárom vodilo sa na závidenie. Jako však počala múka vytisťkať zbožie, klepot mlynov ozýval sa vždy riedšie, až jeden z nich zamkol docela. Druhý biedil ešte za čas, o dva roky ale ten istý osud zastihnul i tento mlyn.

Baníci teda kupujú len múku a zdá sa im to byť k veľkému poľahčeniu, že nemusia pre ňu chodiť až do mesta, ale že riaditeľstvo bane dá ju samo doviezť do Uhliaroviec a baníkovi nepotrebné len vopred oznámiť, koľko z nej vezme. Cena múky zťahne sa patričným z platu.

— Jaj, Bože môj! — vzdychá Matejova žena — budem mať zase biedy s vrecom. Kdeže ho dostať! Musíme už raz vrece kúpiť. Každý mesiac treba mi po susedoch chodiť vreca požičiavať.

— A nehovoril som ti už kolkoráz, kúp si vrece? zakričal Matej zlostne na svoju ženu. — Tuším, Terča by nedbala, keby som ja šiel vrece kupovať do mesta a podal jej ho do ruky. Obstaraj si teraz, ako vieš!

Terča neriekla ani slova, cítila sa byť ona toho vinou, že v dome vreca niet. Bola už kolkoráz v meste i predsavla si, že vrece kúpi a vždy zabudla.

Matej po obede vzal sekeru na plece a sberal sa do hory. Jako by sa mu síšlo oddýchnuť si a hľa, on musí chodiť drevo hotúvať, ktoré zase jeho žena ešte behom leta na chrpte domov odnosi.

— A hladze, Terča, aby si sa tam skoro odbavila, napomínal Matej ženu dobrosrdečne. Keď ho pomínul hnev, bol dobrý, ako kusok chleba.

Terča. len čo riad upratala, vybrala sa vrece požičiavať. Zchodila všetky bližšie susedy, vreca ale požičať nedostala.

— Pane Bože, čože si počať? — vzdychala vracajúca sa už asi z piateho domu. — V čom že ja tú múku donesiem? — trápila sa, chodiac z izby do pitvora a ztadiaľto do komory.

V komore prišiel jej koš pod oči. Postála pri ňom za chvíľu a šla ďalej. Iste jej napadlo, žeby polovicu múky z neho vytriasla, kým by dómov došla. V kúte za dvermi stálo veľké koryto. Čo, keby tak s korytom šla pre tú múku?

Snáď by sa niekto sfutoval nad ňou a pomohol jej ho domov doniesť.

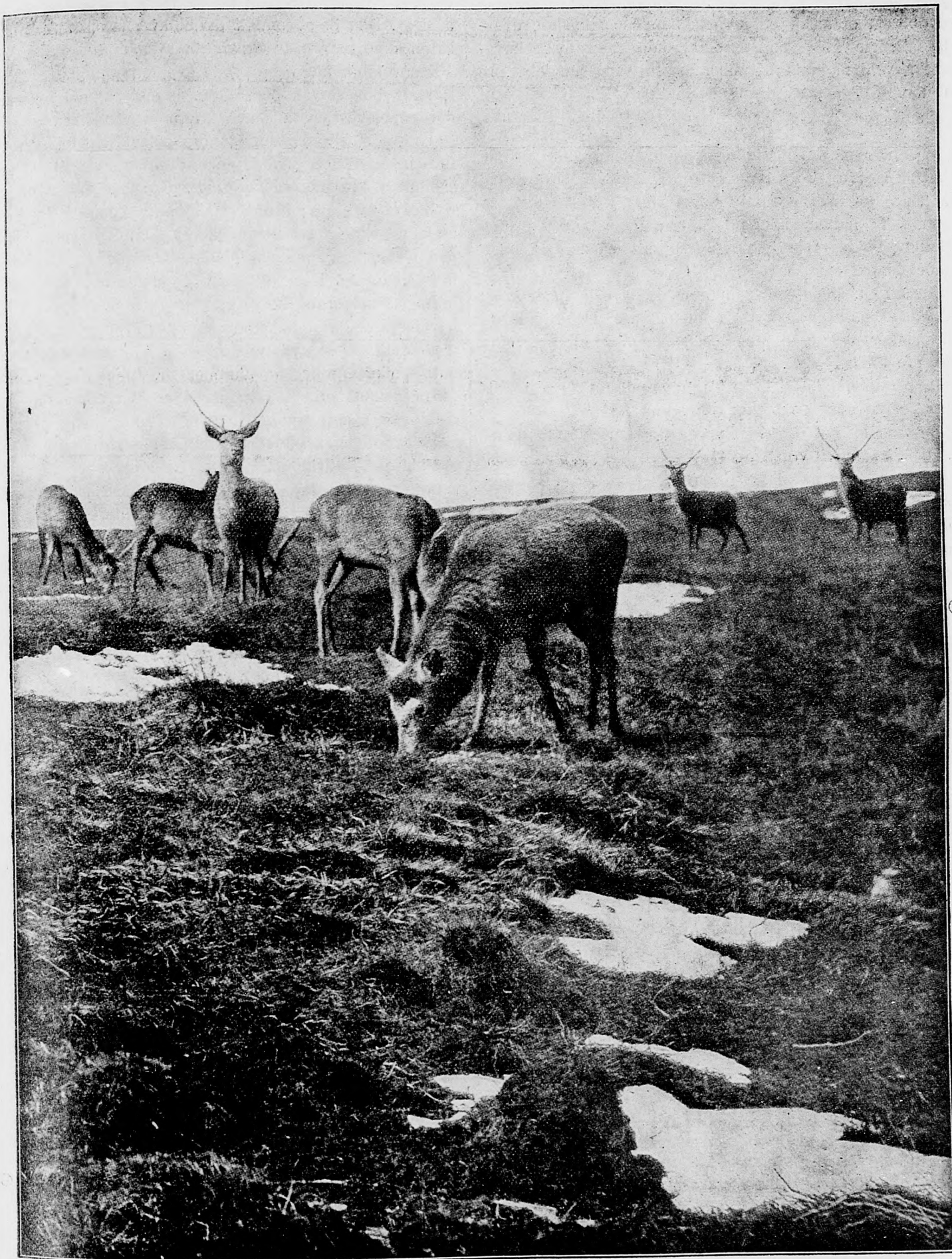
Ale veď by sa ľudia z nej smiali, že z toľkého sveta v koryte nosí múku.

Čo si má počať?

Vrátila sa do izby a jej oči uprely sa na posteľ.

— Kdeže som podela svoj rozum? — zvolala odrazu a uspokojenie rozhostilo sa po jej predtým ustarostenej tvári. — Keď mi to len priam nenapadlo. Nuž vysypem perie z periny, obliečku vytrasiem dočista, môžem ju aj obrátiť. A ja by som už bola v koryte múku nosila — smiala sa sama nad sebou. — Keď prídem domov — potešovala sa ďalej — múku vysypem na koryto, obliečku zase dobre vyklopem, môžem ju ešte aj vyprať, uschne mi do večera a bude po párade. Treba sa mi tu dakomu prosiť.

Terča bola spokojná sama so sebou. Trochu ju síce trápilo, že je obliečka na perine nie biela ale červenopásavá, inej rady však nebolo. Ako si premyslela, tak urobila. Perie pozorne vysypala na prostred izby do hrbky a potíšku zavrela za sebou dvere, aby sa jej

Zvláštny druh jeleňov na severných vidiekoch.

perie po izbe nerozletelo. Pred domom dlho vytriasala a oberala obliečku od peria a konečne zamknúť dvere a odložiť kľúč pod schodíky, kde ho vždy schovávala, rýchlym krokom poberala sa «na handel» pre múku.

*

Slnko už dávno sadlo za jedlovú horu, na dolinu, beztak tmavú, padol večerný mrak, keď sa Matej vracal z hory. Bol hrozne ustatý, sotva vládol nohy vliecť za sebou. Tá jediná nádej posilňovala ho ešte, že prídú domov, najde večeru hotovú a že si hneď za tým bude môcť ľahnúť spať.

A tu našiel dvere zamknuté. Ženy ešte poslal niet doma. Napadla ho zlosť. Terča už zase klebetí dakde so ženami. Jej je to prednájšie, ako muž, ktorý strháňa sa pre ňu celý deň.

Na to nepomyslel, že Terču mohli na handli pribaviť a že musí čakať kým príde na ňu rad.

Vzal kľúč a otvoril pitvorné dvere. Sekeru hodil do kúta a ako divý vrazil do izby.

Na prahu zostal sťa prikovaný stĺp. Zdalo sa mu, že vidí biely oblak vystupovať do povaly. Perie sa z hŕby rozletelo po celej izbe. Rozletené perie počalo sa pomaly usadzovať na všetky strany, až celá izba vyzerala, ako by v nej bol napadol biely sneh.

Mateja malo puknúť od hnevu.

— Čo táto zase porobila! — kričal zlostne a zapleskol za sebou dvere. — Nech by si mi teraz prišla pod ruky, bolo by zle,

Na šťastie úbohú ženičku pribavili tam dlho a ona až pozde večer ťažko vydychujúca pod bremenom múky, blížila sa hore prikrym, úzkym chodníkom ku svojmu domu.

Matej spal už vtedy na posteli, prikrytý starým kabátom, zpod neho vyzerala len strapatá hlava. Vlasy jeho belely sa od pápera pri slabom svetle kahanca.

Terča mala druhý deň roboty, kým perie posbiehala. Bála sa ešte i tak hrmavice, no tá prešla bez toho, aby ju ona počula, bo keď Matej, keď ho hnev pomínul, bol dobrý ako kusok chleba.

CHYRNÍK.

Jeho veličenstvo kráľ 19. novembra v deň sv. Alžbety v oratóriume kostola kráľovského paláca o 8. hodine ráno slyšal sv. omšu. Predpoludním vo výsluchu prijal spoločného ministra zahraničia grófa Berchtolda a Blažeja Schemua náčelníka generálneho štábu.

Chýry z biskupstva košického. Osvietený pán biskup dr. August Fischer-Colbrie 2. novembra v sí-

delnom chráme s veľkou assistenciou requiem slúžil za dušičky. Dňa 6. novembra osvietený pán biskup členom katolíckeho patronážu držal veľavýznamnú konferenciu 10. novembra ale v sprievode svojho tajomníka Štefana Hartsár odcestoval do Sátoraljaujhelyu, kde posvätil nové miestnosti katolíckeho kruhu a súčasťnil sa i v slávnostnom shromaždení tohoto ústavu. Spolok svätého Imricha tunajších juristov 5. novembra vydržoval zasadnuti, v ktorom prednášku držal jurista Rehor Dunka. K oslave svojho patróna spomenutý spolok 10. nov. zariadil peknú slávnosť, na ktorej prítomný bol i osv. pán biskup a vo veľkom počte súčasťnila sa aj inteligencia mesta. Košické školy elementárne, ktoré cez dlhší čas zatvorené boli pre škarlát, znovu otvorili 15. novembra. — Katolícky autonómny kruh 16. novembra usporiadal dobre vydarenú zábavu. Na ročnom zasadnutí spolku katolíckeho alumnea dr. Julius Kardos, profesor a kňaz praemonštratský predostrel návrh, aby osv. pána biskupa poprosili o dovoľenie, že by v katolíckych školách k podpore alumneuma zavedené smely byť zbierky. — Spolok katolíckych tovaryšov 10. nov. usporiadal socialný večierok, za ktorej príležitosti o slobodnej vôli prednášku držal Evermod Ráth, predseda spolku, profesor a kňaz praemonštratský. — Dr. Imrich Ludvik Kovács, kňaz praemonštratský pre mládež napísal a vydal divadelnú hru pod názvom «Kurucký Kongreganista». — Gróf Dioniz Andrassy na pamiatku svojej nebohej manželky tunajšiemu učiteľskému konviktu daroval 1000 korún. Katolíckemu patronážu darovali: Franc Beziak tit. pápežský komorník 400 kor., Ondrej Pernyik tit. kanonik 100 korún. Tenže dobrodinec chudoby obetoval ďalej na špitál nemluvniatok 100 k. a na domoveň sv. Jozefa tiež 100 korún. Na tento vznešený cieľ obetovali tiež: Ján Szekeres kaplán z Görögine 50 kor., pani K. Zs. 50 kor., istý bezmenný 10 kor. a jeden koš jablk. Spomenutá pani K. Zs. konečne darovala: spolku kat. gazdiniek, kat. ženskému patronážu, kat. čitateľnému kruhu a spoiku kat. tovaryšov po 50 kor. — Andor Szalánczi tajomník Katolíckej Ludovej Jednoty z príležitosti jeho agitacionálnej cesty v stolici zemplínskej navštívil obce: Gesztely, Paktaszada, Mezözombor, Szerencs, Monok Tályja, Rátka, Mád, Tolesva, Olaszlika a Sárospatak. Vo všetkých týchto obciach horlivostou patričných duchovných posilnená bola Katolícka Ludová Jednota.

Chýry z Liptova. Časy sú u nás smutné, bo sú jednostajne dážde a padá aj sneh, mrzne, pri tom však je i blata dosť. Zemiaky len teraz vykopávajú. V kachľách by bolo treba dobre kúriť, drevo ale máme v hore. Dražoba rastie. Porcie sa dvíhajú a páni úradníci dostávajú vždy väčšie platy.

Chýry zo Sáriša. Prešov: Katolícky kruh Rákócziho 10. novembra zariadil zábavný večierok, z ktorej príležitosti poučnú prednášku držal tunajší kaplán Franc Paskovits. Mesto Prešov minule vyslalo deputáciu na spoločného ministra vojny a žiadalo, aby honvédov i na ďalej nechal v Prešove. Minister ta sa vyslovil pred

deputáciou, že honvédom síce nreloží, miesto nich ale do Prešova pošle honvédske delostrelectvo. Na toto delostrelectvo ešte dlho budú museť čakať v Prešove. *Kapí:* Za prítomnosti početného obyvateľstva odbavovaný tu hol odpust 11. novembra v deň sv. Martina biskupa, z ktorej príležitosti slávnostnú sv. omšu slúžil Adalbert Zaborovszky, praepošt a farár prešovský a veľavýznamnú kázeň povedal prešovský kaplán Franc Paskovics. — *Nagysáros:* Na tunajšej železničnej stanici žandári minule chytili Michala Szilágyiho a Jána Hudáka, z abaujskej stolice, bo bez passov odedstovaf chceli do Ameriky. — *Tarkó:* Horlivosťou tunajšieho farára Ondreja Makica, veriaci postavili tu peknú školu. ktorú minule posvätil vicedekan a farár z Berzevice tit. kanonik Ondrej Pernyik.

Stefan Pironcsák † titulárny kanonik a jablonský farár neočakávane a náhle zomrel 13. novembra v Jablonke (Orava). Z milosti Božej žil 68 rokov, kňazom bol 46 rokov. Farároval v Podzámku 3, v Trstenej 28 a v Jablonke 10 rokov. «Kráľovnu sv. Ruženca» redigoval a vydával cez 24 rokov. Cirkevným žkôldozorcom a dekanom dekanátskeho okresu trstenského bol 26 rokov. Bol nepodvratným a silným bojovníkom zásad kresťanských. O. V. D. M. P.

Chýry zo Spiša. V Markušovciach obeseného našli mládenca Jura Gerdu. Badať bolo na ňom znaky venkajšieho násillia. zaviedli teda vyšetrovanie, či ho neobesili už mrtvého. — V Mafašovciach budúceho roku po jari vydržiavať sa majú sv. müssie a v Lešnici až v jaseňi. Do Mafašoviec majú prísť velební otcovia lazarišti a do Lešnice redemptoristi. — V Tatranskej Lomnici usporiadať majú šesť jutár veľké evičebné miesto pre skiový šport a v Tátraszèplaku zase novú prvotriednu rodlovu dráhu s útratami 25.000 korún. — V Novej Vsi 1. novembra otvorili tretiu lekárňu, ktorá patrí Gustávovi Thernovi. Účastinnú spoločnosť novoveského umeleckého mlyna v poslednom čase ztíhly veľké ztraty. Z tej príčiny znížily účastinný kapitál o 50 percentov a čiastočne spotrebovali aj rezervný fond. Ztraty zaokryje teda spoločnosť so svojim vlastným majetkom a takýmto spôsobom zabezpečí jestvovanie mlyna i pre budúcnosť. — Na abrahamovskú r. k. učiteľskú stanicu vyvolili Antona Simráka učiteľa harkabuzského. V Levoči 3. novembra zhorela jedna plná stodola. — V Podhradí polícia chytila vysťahovaleckého agenta v osobe Ladislava Bučeka. Hľadajú i jeho súdruhov Jána Rumma so synami — Turistický spolok uhorských učiteľov na vianoce sriadif má päťdňový výlet do našich čarokrásnych Vysokých Tatier. — Protielihová Jednota na svojom tohoročnom valnom shromáždení do svojho výboru z našej stolice vyvolila Edmunda Schürgera farára batizovského a Franca Kleina farára richvaldského.

Nová gymnásiálna budova. V Baňskej Bystrici minulý týždeň začali stavať novú budovu pre tamojšie kráľ. vyššie gymnázium. Stavba bude stáť 700.000 kor. Mesto pod budovu dalo pozemok v hodnote 50.000 ko-

rún. Nová budova spojená bude s internátom pre gymnastov.

Útraty vojny na Balkáne. Na Balkáne nachádza sa teraz pod zbraňou asi poldruha milliona ľudí. Rátajú, že udržanie jedného vojaka vo vojne stojí denne 6 korún, denné výdavky na balkánske vojsko obnáša asi 10 millionov korún.

Anarchista zavraždil španielskeho ministerpredsedu. Katolíkom veľmi neprajný španielsky ministerpredseda Canalejas, jako každý deň, tak aj v utorok 12. novembra do 11. hodiny predpoludním bol v kráľovskom kaštieli, kde podával zprávy kráľovi a potom šiel pešo ku ministerstvu. Odrazu stretol sa s jedným človekom, ktorý sa blížil k nemu, pozdravil ho, načo chytro vytiahol revolver a trikrát strelil na ministerpredsedu. Jedna guľa vrazila Canalejasovi do hlavy. Vrah sa hneď nato zastrelil. Vysvitlo o ňom, že bol známy anarchista menom Markus Partinas z El-Gradova v provincii Huesca. Ministerpredsedu shrknuté obecnstvo odnieslo do blízkej lekárne, kde ale ustálili, že je už mrtvý. Mrtvolu potom odviezli do ministerstva vnútra kde ju oložili do truhly. Kráľ Alfons prišiel do ministerstva a pomodlil sa pri truhle. Pred ministerstvom shromáždený zástup kráľovi, keď odchádzal z ministerstva, pripravil srdečné ovácie.

Odsúdený kostolný zlodej. Obuvnícky tovarýš Ernest Mandej v obci Magyarkanizsa už od dávna bol chorý. V septembri zhoršil sa jeho stav, šiel teda k lekárovi a pýtal ho, aby uzdravil ho za bársakú cenu. Lekár za vyliečenie žiadal 100 korún. Mandl, aby prišiel k peniazom, vlámal sa dva razy do kostola a vykrado. schránku sv. Antona. Zpustlého človeka odsúdily teraz na štyri mesiace do žalára.

Sadli mu na lep. Z Prešova oznamujú, že obyvateľ obce Felsőodor Ferdinand Markovič, ktorý bol agentom Severo-anglickej assekuračnej spoločnosti, ku tomu primal dedinčanov, aby jemu zaplatili assekuračné poplatky, bo že takto usporia porto. Lahkoverní ľudia sadli na lep švindlerovi, ktorý so sossbieranými peniazmi je vari už v Amerike.

Nákazlivé choroby statku. Minulého týždňa v Uhorsku sviňský dúl zúril ešte v 1256 obciach a ružovou nemocou ošipané nakazené byly ešte v 409 obciach.

Zlaté Moravce chcú byť mestom so sriadeným magistrátom. V tejto záležitosti najbližšie deputácia pojde k ministrom vnútra.

Hospodár len vtedy môže mať veľkú radosť, keď zožatú hojnú úrodu vymlátif môže motorovou mlatiačkou, pochádzajúcou z motorovej dielne Ludvika Kállayho. Presná adresa: *Ludvika Kállayho* motorová dielňa, *Budapest, VI., Gyár-utca číslo 28.*

Panujúce počasie príčinou je mnohokrát prechladnutia, na ktoré trpia deti a dospelí. Proti takýmto prechladnutiam odporúča sa upotrebovať «Herbabnyho vápeno-železný sirup». Osožnosť tohoto sirupu na prsá

už od desaťročia uznaná je skrze chýrnych profesorov a záleží zvlášte v prospešnom zostavení praeparátu ktorý nielen šlajm rozpúšťa, kašeľ tíší, chuť k jedeniu zvyšuje, lež následkom jeho zostavenia zo železa a ľahko rozpúšťajúcich sa, fosforečných vápenných solí, prispieva ku tvoreniu kostí a čisteniu krve. Herbabnyho železno-vápenný sirup obľubujú tak najútlejšie deti, ako dospelí. Vylučný dorábateľ: Dr. Hellmann lekárneň «Zur Barmherzigkeit», Wien, VII., Kaiserstrasse 73—75.

HOSPODÁRSTVO.

Jako zachádzať so zamrznutým ovocím ?

Hospodársky professor Müller cez dlhé časy robil pokusy, jako sa so zamrznutým ovocím môže zachádzať a viedlo ko to k výsledkom, ktoré môžu byť pre ovcinára i pre domácnosť, kde sa ovocie cez zimu udržáva, poučnými.

Tento professor Müller nechal ovocie rovnakej veľkosti a rovnak zrelé zmraznúť, načo zmrazlé to ovocie rozdelil rozlično: čiastku dal do vlažnej vody, inú čiastku do vody studenej (1 stupeň teploty), tretiu čiastku ovocia zmrazlého zavesil za stopky do chýže, kde bolo 20 stupňov tepla (teda vo svojom vykúrenom príbytku) a štvrtú čiastku rozvešal za stopky v chýži, kde sa nekúrilo, ale kde tiež nemrzlo, teda v chýži s teplotou 1 stupňa.

A čo sa stalo s ovocím ?

Ovocie, ktoré bolo v chýži zo stopky vyvesené, ostalo bez porušenia, nech ono rozmrazilo či už zvolna alebo rýchle, naproti tomu bolo pri ovocí do vody či už vlažnej alebo studenej vhadenom, pozorované, že bolo viacmenej poškodené; to sa rozumie, keď bolo ovocie už príliš prezreté, teda hniličkovité alebo keď bol to druh obzvlášť malý a zamrzol, tak mu nepomohla voda ani studená ani vlažná, bolo teda ztratené a najviac mohlo byť rýchle zjedené, bo po zamrznutí začalo rýchle hniť. Sebe citlivejšie druhy ovocia však keď boli zmraznuté a ponechané len vo vzduchu k rozmraznutiu, javily, nech si byly vyvesené v studenej alebo kúrenej chýži, len nepatrné poškodenie.

Z tohoto nasleduje, že zmrazlé ovocie, keď bolo na sklade alebo na pôde pri mraze nanajvýš 6 stupňov, nezakazilo sa nikdy, kdežto v chýži kúrenej alebo nekúrenej príde k sebe a jako by nebolo ani zmrazlo, chutná. Ktoré ovocie však zmrazilo pri väčšej zime, pod šesť stupňami zimy, to môže, keď je inak zdravé a nenie-li prezreté, v poznenáhlom rozmrazovaní v chladnej chýži byť aspoň čiastočne ešte zachované. Ktoré ovocie však vyložené bolo vysokým stupňom mrazu (na pôde, kam sa prederie mráz), to je zkažené a zničené.

Keď teda spozorujeme ovocie, že bolo vystavené mrazu, hľadme ho priniesť do chýže k rozmraznutiu, aby ďalšie zamrznutie prestalo. Keď sme poznali, že je zmrazlé ovocie príliš zmrazlé a že mu ani rozmraznu-

tim v chladnej chýži niet pomoci, tak ho nechajme v zmrazlom stave a hľadme ho spotrebovať. Keď hádzeme zmrazlé jablká do hrnca vody k uvareniu ešte vo stave zmrazlom, tak majú po uvarení úplne svoju chuť a lahodu (len nesmú pred vhadením do hrnca rozmraznúť) a keď urobíme z ovocia, ktoré sa roztopilo ihneď mušť (rýchlym uvarením zmrazlého ovocia), tak má mušť ten výtečnú chuť jako by ovocie ani zmrazlé nebolo bývalo.

DOPISY.

Alsószzerdahely (prešp. stol.)

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Ctená Redakcia!

Ráče prosím týchto pár riadkov uverejniť v našom milom «Kresfane».

Veľmi som povďačný našemu milému «Kresfanovi» že uverejňuje veľmi osožné články pod nápisom: «*Preč s alkoholom!*»

I sám často som už premýšľal nad tým, jak mnoho zlého zapričiňuje alkohol tak pre telo, jak pre dušu. A veľmi sa teším, že mne tak milé noviny «Kresfan» hľadia ľud poučiť o tom, jaká otrava a jaký nepriateľ ľudu je alkohol. Bohužial je to veľká škoda pre celú krajinu, že náš ľud natoľko sa oddáva tomu čertovskému nápoju. Každému vážne rozmýšľajúcemu človekovi až tak srdce plače nad tým, keď vidí nie človekovi lež hovädu podobných opilcov, ktorých je veľmi mnoho po našom okolí. Jestli sa náš ľud kresťanský nezriekne alkoholu a nebude obchádzať krčmy, tak za pár rokov aj v našej obci len hoferi budú bývať a musia otrokovať u pánov židov. Tak smútne pomery sú tu v tejto veci, že hlúpi ľudia už aj malé, nedospelé dietky namiesto mlieka napájajú s pálenkou.

Ja som mojím priateľom už často na srdce kládol aby sme si založili daaký poučný spolok, kde by sme slobodný čas s užitočnými veciami mohli stráviť a mnohých od krčiem odtiahnuť, neviem však, či z toho voľačo bude. Smutné časy panujú u nas, dúfam však, že sa ľud kresťanský prebudí a krčmám ukáže chrbát.

P. Remža.

***

Richvald (Kristályfalu. Spiš).

Pochválen Pán Ježiš Kristus.

Ctená Redakcia!

Ráče prosím uverejniť týchto pár riadkov v našom milom «Kresfane».

Cteným čitateľom a čitateľkám nášho milého Kresfana s veľkou boľasťou dávam na vedomie, že všemohúci Boh, ktorého cesty sú nevyskúmateľné a súdy

nevyzpytatelné, znovu, behom jedného roka už tretí raz navštívil požiarom mojich milých farníkov. 11. novembra okolo polnoci vypukol oheň v jednej stodole a za krátky čas na popol obrátil tohoročnú úrodu desiatym nešťastným gazdom. Jednu ubohú vdovu potkalo to nešťastie už druhý raz za jeden rok. Čo im ešte ponechaly dlhé cez týždne trvajúce dážde, čo s veľkým trápením takrečeno len ukradli z poľa, to im znivočily teraz nemilosrdné plamene. A čo je najhoršie, že ti pofutovania hodní nemali poistené ani stodoly ani zbožie. Je to nové smutné napomenutie, aby si každý gazda poistil dal svoje staviská a po žatve i zbožie a potravu, žeby nestal sa celým zobračkom včas nehody. Zhorelo asi 400 krížov zbožia, 100 metričných centov sena, 40 centov trojky, štyri vozy a moc gazdovského náradia; celá škoda so stodolami dovedna činí asi 17.000 korún. Počas ohňa zúril veľký víchor, ktorý veľké iskry a žeravé uhlie roznášal po celej dedine. čo naplnilo zúfanim strachom všetkých občanov a keby strechy domov neboly bývaly zakryté sňahom, popolom ľahne celá, možno i celá obec. Len susední Haligovania prišli nám na pomoc, moc nám ale nemohli pomôcť, bo nemajú strekačku. Na túto hriechu nedbanlivosť haligovskej obce vyzývame náhlu pozornosť patričnej vrchnosti. Príčina ohňa je nám ešte neznáma; nektorí podozrievajú z podpalačstva istého opilca z jednej blízkej obce.

Zima je už tu, veľkú čiastku zemiakov nebolo možno vykopať, s čím budú nešťastní pohorelci chovať svoj statok, čím živí seba?! Ubohí pohorelci okrem Pána Boha všetku svoju úfnosť a dôveru skladajú v milosrdné srdce a dobrosrdečných ľudí. Drahí bratia a sestry, ktorí čítate tieto riadky, prispajte im k pomoci vašimi milodarmi a pohnite k milosrdenstvu i vašich susedov a známych. Každý jeden halier, ktorý z lásky k Bohu položíme na oltár kresťanskej lásky, vydobije nám hojnú odmenu u spravodlivého Pána Boha.

Milodary, ktoré uverejnené budú v Kresťane, prosím poslať na «Farský Úrad v Kristályfalu (Szepesmegye).

Blahoslavení sú milosrdní, bo oni milosrdenstva dojdú!

Franc Klein, farár richvaldský.

***

Z Krupej.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Otená Redakcia!

Ráďte prosím uverejniť tento dopis v našom milom «Kresťane».

Naša obec neďaleko Trnavy ležiaca, je prikladne nábožná, bo na to veľmi hľadí tu žijúca grófska rodina Chotek. Naši duchovní otcovia čo dobrí kňazi, sú tuhi ľudáci. Keď sa kedy sem zatára liberál mungo, už sa nám dviha žalúdok. Liberál je podobný Judášovi, nedá sa napraviť, na ľudáka premeniť.

Ja som veľmi povďačný mojmu kmotrovi, že mi z Nyitrapereszlény od pána dekana dra Janda zaopatril tú ku cti mojho patróna sv. Jozefa složenú modliacu knižku: «Nábožné vzdychy» rečenú. Boh sprevádzaj a hojne požehnaj pána dra Jandu, že pre náš ľud napísal tú veľmi vzácnu knižku, ktorú v peknej vazbe u pána dekana v Preseranech dostať možno za dve koruny.

Spomenúť mi ešte treba, že náš dobrý a k Bohu celkom naklonený ľud by zaslúžil, aby sem chodilo viac čísiel «Kresťana», ktorý je skutočná obrana nášeho ľudu.

Jozef N., hofer

***

Zo Spišskej Magury.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Otenýj pán Redaktor!

Prosím o uverejnenie tohoto dopisu v našom milom «Kresťane».

Veľmi smutne vyzerá to u nás. Dňa 2. novembra zavítala k nám opravdivá zima, spojená so závejami. Dnes 7. novembra, keď tieto riadky píšem, máme už sňahu až po kolená! Ľudia sa už sankujú; 4. novembra v noci teplomer ukázal 10 stupňov zimy. Prívčasná zima je opravdivým pohromom pre našu Maguru, kde ešte veľká čiastka zemiakov v zemi ostala. Mnohým magurským gazdom ide to až k zúfaniu, bo nevedia, čím sa budú živíť cez zimu. Veľmi mokro zväzaný ovos tiež je na nič, v stodole vzrastá. Otavu tiež pochoval sňah. Viacerým magurským obciam nevyhnutne poskytnúť musí štát podporu a na každý pád odpustiť aj daň.

S Bohom

Obranca nešťastného ľudu.

***

Z Kerte,

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Otihodnýj Pán Redaktor!

Ráďte prosím tento môj krátky dopis uverejniť v našom «Kresťane».

Už je dávno po tej poslednej násilnej volbe, po ktorej nás tak preháňali po súdoch následkom toho, že nás obžaloval náš na poly slepý notár Frédo Baran.

<p>Herbábny podfosforokyslý</p> <h2>Vápenno-železný-sirup</h2> <p>od 13 rokov lekármi pr skúmaný a odporúčaný sirup na prsia Roztapa šľajim, utišuje kašeľ a podporuje chuť k jedzeniu. Dviiha trávenie a chová a pôsobí nadovšetko k tvorbu krvi a kostí zvlášte pri slabých deťoch.</p> <p>Cena jednej flášky 2 K 50 h., poštou o 40 h. viacej za zaobalenie.</p> <p>Výučný dorábateľ a hlavný zásielca dr. HELLMANNA lekáreň „Zur Barmherzigkeit“ Hlavný sklad pre Uhorsko lekáreň Jozef Török Budapest. (Herbábnyho nástupca.)</p>	 <p>Výsraha pred ľade aním</p>	<p>Zákomom chránený</p> <h2>Porjodal.</h2> <p>Jod-Sarsaparilla-Praeparát, čistí krv, podporuje zmenu látky fíši bolasti a krče, lieči zapáleniny. Všade kde potrebovať trda Jod-Sarsaparilla Praeparaty učinkuje so zeloštnym uspechom. Cena 1 flášky K 2.20, poštou o 40 h. viacej pre zaobalenie.</p> <p>Wien, VII/1., Kaiserstrasse 73-75. Sklad vo všetkých v číh lekárnach.</p>
---	--	--

Boh ho ale potlapkáva. Zdravia nemá, vláčiť sa musí po kúpeľoch a po lekároch. Nedávno ho ešte aj vrchnosť sfahla pokutou; 150 korún musel zaplatiť, tak že sa mu trpko oceril peňažný mešec.

Pane Barna, či aj budúce chcete tak liberálne zahádzať s ľudákmi? Kolkým behačkám a pokutám ste nás vystavil? Čo že máte vy teraz z toho? Pravda, vy ste sa zažral ešte aj do pána dekana dra Janda; narobil ste mu behačiek a teraz — keď je oslobodený kráľovskou tabulou — haňbiť sa musíte, že vaše žalovanie bolo marné a bezzákladné. Tezaz vás gniavi nielen vrchnosť, lež aj Boh vás navštvuje chorobami, ste už tichý, krotký a pokorný. *Jeden luterán.*

Spisy redakciou odporúčané.

Znamenitá kniha modlitebná je, ktorej nápi zneje «Nábožné Vzdychy ku sv. Jozefovi». Je ona veľmi obratne zostavená, stručne složená. Na zvláštnu obranu mocnú sv. Jozefa môžu rátať tí, ktorí výbornou pobožnosťou nachádzajúcou sa v tejto knihe, čím častejšie sa budú utiekať k mocnému Pestúnovi Krista. Cena utešeného výtisku 400 strán obsahujúceho len 2 koruny; dostať u dra Jozefa Janda v Nitrapereszlény. Vrele, s úprimným srdcom odporúčame túto znamenitú knižku. *J. L., podmissionár.*

Cesta kríža a tajemstvá ruženca. Cena 10 hal. Vydal dr. Jozef Janda, dekan-farár, Nitrapereszlény.

Pre kresťanskú mládež veľmi vrele odporúčame duchovným otcom a katolíckym učiteľom veľmi znamenité dielo «Mučienica čistoty» rečené. Stojí ono len 7 halierov a obsahuje 26 strán. Obsah je diamantový, štýl prístupný a milý. Povolanie je dielko toto v nevyhoviteľnej miere prajne, podporovať poctivú mravnosť kresťanskej mládeže, ktorá je vystavená tak početným a hrozným pokušeniam tela, zlých ľudí a diabla. Veľmi odporúčame dielko toto prevzácne. Dostať ho u dra Jozefa Janda v Nitrapereszlény.

Zmenšenie počtu sviatkov. Napísal Ladislav Jámboř S. J. missionár. Spisok tento posial minul sa už v 50 tisíc výtiskoch a pritomne uverejnený je aj v slovenskej reči. Pôvodca vysvetľuje v ňom úmysle sv. Ota pápeža a podvraca i namietky proti zmenšeniu počtu sviatkov uplatňované. Spisok tento vrele odporúčame zvlášte velebnému duchovenstvu. Sto výtiskov za 1 k. 20 hal. k dostaniu jo u pôvodcu: Budapešť, VIII. Mária ulica 25.

Odkazy redakcie.

J. K. Sz. Prišlo a uverejňuje sa.

U. H. B. Obráťte sa na Katolícku Ludovú Jednotu.

Kysučan B. Škoda vašich krajov! Či vám veľ pomôže mungo Lévaj?

V. M. O. Darmo je, zo psa nebýva slanina ani z capa baranina.

Istotný liek všetkým čo trpia na pakostnicu lámku, lúpanie a na iné neduhy z týchto chorôb pochádzajúce. Potieranie, lekarmi prezkúmaným a za každej príležitosti nariadeným liekom «Memfor» poskytuje uľavenie bolesti, ba úplne vyliečenie i v takých pádoch, keď iné lieky pomôcť nemohly. K dostaniu v cievach po K 2:50 a 1:50. Rozposiela Lekáreň sv. Ducha (Szentlélek-gyógyszertár), Budapešť, VI., Király-u. 12.

Upozornenie.

Ponevác nám nikto nič nedá darmo, my naše noviny tiež nemôžeme darmo posielat' ct. čitateľom. Preto aj uctive vyzývame ich s týmto, aby odoslali nám nielen predplatok, lež kto s cenou novín zaostal, i celú dlžobu- K odoslaniu penazi prosíme upotrebiť poštovú poukážku (póstautalvány). S uctou

Vydavateľstvo Kresťana.

Obchodná týždenná zpráva.

V Budapešti, 19. novembra.

Uradne značené ceny za 100 kilogrammov.

Pšenica tiská, nová	kor. 23:10—23:75
„ stolnobelohradská, nová	„ 22:95—23:55
„ peštianska, nová	„ 23:00—23:65
„ banátska, nová	„ 23:45—24:25
Raž prvotriedna	„ 21:25—21:45
„ druhotriedna	„ 21:05—21:25
Jačmeň nový, prvotriedny	„ 20:40—21:00
Ovos prvotriedny	„ 23:00—23:80
„ druhotriedny	„ 22:00—22:50
Datelinové sáme, červená datelina	kor. 200:00—210:00
„ „ lucerna	„ 110:00—136:00
Otruby drobné	kor. 12:00—12:26
„ hrubé	„ 12:00—12:20

Múka pšeničná:

č.	0	1	2	3	4	5	6
K.	17:60	17:30	17:00	16:70	16:20	15:80	15:20

č.	7	7½	8
K.	14:80	13:80	10:40

Za 50 kilogrammov i s vrecom.

Šošovica čistá	kor. 40:00—63:00
Hrach lupaný	« 30:00—32:00
Hrach nelupaný, čistý	« 30:00—32:00
Rasca (kmin)	« 81:00—81:00
Mak	« 135:00—136:00
Kukurica	« 18:30—18:60
Konopné sáme	« 29:50—31:00
Proso	« —————
Fazula strakavá	« 25:00—26:00
Zemiaky (hornouhorské) biele	« 5 50—6 00
« « ružové	« 6 80—8 00
« « žlté	« 8 00—11:10

Za 100 kilogrammov.

Mäsité články :

Sviňská masť budapeštianska	kor. 176:00—177:00
Slanina mestská 4-kusová	« 147:00—148:00
« « 3-kusová	« 155:00—156:00

Koloniálny tovar :

Petrolej fiumánsky, krištálový	kor. 41:00—41:00
« « White-Star (***)	« 36:00—36:00
Cukor v klobúkoch	« 94:00—94:50
« kockový	« 98:50—99:00
Spiritus denaturalisovaný, ku priemyselným účelom jeden barill	« 64:50—65:00

Pri panjúcej veľkej drahoty potravín článok je **bryndza** následkom zvláštnej zázivnosti nevyhnutne potrebný najobľúbenejší článok v každej domácnosti.

Prvá dielňa liptovskej karpátskej ovčej bryndze **Filip Pewný Liptovský Sv. Mikuláš** (Založená 1873.)

Odporúča I. bryndza (mladá) K 5.70
Odporúča II. bryndza (stará) K 5.20

V diežkach po 5 kilogramov zasiela sa franko na každú poštovú stanicu. Podrobný cenník a reklám-tabuľka na žiadosť zdarma a franko.

Lacné česke perie !

5 kilo nové tmavé driapané 9.60 K, lepšie 12 korún. Biele mäkke, jak papier 18 K, 24 K. Biele ako snáh mäkke jak papier, drapané 30, 36, 42 K. — **Metove posteje.** A červeného cinovatu 1 dobre naplnena perina, alebo 1 spodná perina 180 cm. dlhá, 116 cm. široká K 10. — 12. — 15. — 18. — 2 metre dlhá, 140 cm., široká K 13. — 15. — 18. — 21. — Poduška 80 cm. dlhá 58 cm. široká K 3. — 3.50. 4. — 90 cm. dlhá, 70 cm. široká K 4.50, a 5.50. Krom toho shtovujeme vo veľkosti dla vole. Trojdielovú srstennú matrac na jednu postel K 27. — lepšej jakovosti K 33. Zasielky vyše 60 korún franko s poštovou dobierkou. Výmena a navratenie dovolene sa pri náhrade porta. **ARTHUR WOLLNER Lobes 135**, pri Pilsen (Čechy). Podrobný cenník zdarma.

Husle pre žiakov ku koncertom.

Najlepšie dōroby vŕtečného vyhotovenia. No. 112 1/2 husle pre žiakov 4/4 veľkosti s plameňovano politirovaným dnom K 5:80. No. 113 1/2. Školske husle 4/4 veľkosti s p.kným plameňovano politirovaným dnom, lepšej kvality K 6:50. No. 114 1/2. Školske husle 4/4 veľkosti s pekne vložným, plameňovano politirovaným dnom, veľmi obľúbená sorta K 7:60. — Školské husle s nŕčím z ebenového dreva, dobrého hasu a vyhotovenia K 8:41, 9.—, 10.—. No. 212 1/2. Husle ku orchestrom s nŕčím, z ebenového dreva K 16:80. Sliaciky po K — 90, 1:10, 1:50, 2.—, 2:20 a vyše. — Harmoniky k fahaniu a ústne, okariny, klarinetty, hudobné nástroje, gramofony atď. — Najbohatšom výbere. — Žiadne riziko! — Zmena povolená alebo navrat peňazi. S poštovou dobierkou alebo pri voprednom dooslani peňazi zasiela cis. a kraľ. dvorný zasielca

HANNS KONRAD,

vývozný dom **Brŕx**, číslo 334. (Čechy).
Hlavný cenník so 4000 vyobrazeniami na žiadosť každému posielia sa zdarma a franko.

Pred každým majú prednosť moje prima solingenské britvy.

Za každú odo mňa kúpenú britvu prevezmem úplnú záruku, lebo sú všetky z najlepšej ocele kušané, na os ro odtiahnuté, k uporebeniu ho ové. Každá britva v pošve bude zasiana. Č. 870. s rúčkou na čierno vyhladenou na 1/4 dutá, 4/8 široká K 1:70. Č. 8 02. s rúčkou na čierno vyhladenou na 1/2 dutá, 4/8 široká K 2:20. Č. 701. s rúčkou na čierno vyhladenou na 3/4 dutá, 4/8 široká K 2:50. Č. 7111 s rúčkou na čierno vyhladenou na 1/4 dutá, 4/8 široká K 3:60. «Graziosa» britva, zvlášte pánom holcom ju možno odporúčať. — Značená ochranná známka! Možno najst len u mojej firmy! Č. 22. s rúčkou na čierno vyhladenou, nōž 4/8 široký, na 1/4 dute brúsený K 3.—. Č. 26. s rúčkou na čierno vyhladenou, nōž 4/8 široký na 1/2 dute brúsený K 90. Rísika niet! Ob ednŕvky vyjavuje na dobierku alebo za vopred poslanŕ obnos. Vývozný dom cis. kraľ. dvorného líferan a **HANNS KONRAD** Brŕx č. 334. (Čechy). Hlavný cenník so 4000 vyobrazenia ti zdarma a franko.

Najlepší český pramen k objednaníu.

Lacné perie na postel !

1 kg. sivé dobré drapané 2 K, lepšie 2 koruny 40 hal. — prima polbiele 2 koruny 80 halierov; biele 4 K, biele páperové 5 K 10 h.; 1 kg veľmi fajne, ako snáh biele, drapané 6 K 40 h., 8 K.; 1 kg. paperie, sivé 6 K, 7 K; biele fajnové 10 K; najfajnejšie paperie z prs 12 K. Pri oblednaní 5 kg. franko.

Hotové posteje

z hustej tkny červeného, modrého, bieleho alebo žltého nankingu, 1 perina, 180 cm. dlhá 120 cm široká s dvomi podhlavkami, každý 80 cm. dlhý, 60 cm široký naplnený novým, sivým, veľmi trvŕcím mäkkým perím 16 K; polpapie 20 K; paperie 24 K; jednotlivé periny 10 K, 12 K, 14 K, 16 K; podhlavky 3 K, 3 K 50 h., 4 K. Periny 290 cm. dlhé 140 cm. široke 12 K, 14.70 K, 17.80 K, 21 K. podhlavky 90 cm. dlhé 70 cm. široké 4.50 K, 5 K, 5.20 K, 5.70 K. Spodné periny z pevného vŕžkovaneho grŕdiu 180 cm. dlhé, 116 cm. široké 12.80, 14.80 K. Vývez s postovou dobierkou od 12 K počnŕc franko. Výmena alebo navrat dovolene. Za nezopovedné navrat peňazi obširny cenník zdarma a franko.

S. Benisch v Deschenitz č. 326., (Čechy).

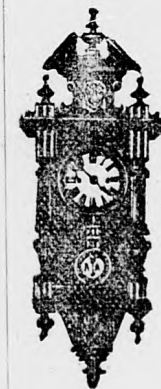
Proti lámke a pakostnici

zvlŕstny a chŕrnyimi lekŕrmi preskŕmaný ideálneho složenia liek je **Menfor**. Zvlŕstne účinkuje pri neduhoch lámky a pakostnice, pri lupani v ŕdohoch a v hlave istotne zastavuje bolasti. **Menfor** je suchá masť k nateraniu, ktorá už po j dnotlivom natretí chytro zastavi bolasti. — Tŕbus **Menfora** na prōbu K 1:50. Veľký tŕbus K 2:50.

Zasielanie poštu každodenne. — Pri voprednom dooslani peňazi stojí viac len o 14 halierov.

Rozposielajúci **Lekŕrna Sv. Ducha** miesto: **BUDAPEST. VI., Király-utca 12/c. sz.**

I-a pendlové hodiny

v najbohatšom výbere, elegantne vyhotovené, s 3 ročnou zárukou na písme. No. 4481. Miniatur pendle s 30 hodinovým perovm strojom, v politirovanej škrýnke z orechového dreva 71 cm. dlžky s massivnym číselníkom K 8:50. — No. 4482. Tieže s bijŕcim strojom cele a pol hodiny K 10:80. — No. 4496. Pendlové hodiny s massivnym perostrojom osem dní idŕcim, I-a kvality vo fajnovej 90 cm. dlhej škrýnke z orechového dreva s bielym číselníkom K 19:80. — No. 4497. Tieže s bijŕcim strojom cele a pol hodiny K 23:80. Fajnovšie pendlovky K 26.—, 33:50, 38.—, 44.—. Všetk hodiny k dostaniu sú aj s gong bijŕcim strojom (ako vezové hodiny), pri čom cena hodm dla kvality rastie o K 1:50, 3.—. — Žiadne riziko!

Výmena povolená. — S poštovou dobierkou zasiela prvŕ dielna hodm

HANNS KONRAD c. a k. dvorný zasielca **Brŕx**, č. 3343. (Čechy).

Hlavný cenník na žiadosť pošle sa franko.

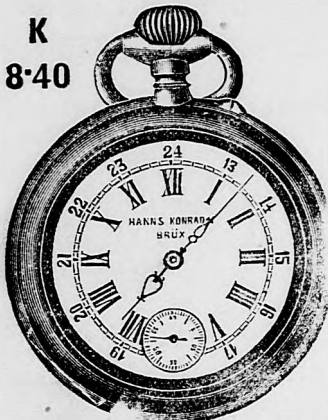
Tovŕrné ceny :

Šatky flanelové na hlavu	K — 50
Pletené vesty s rukŕvami	« 2:50
Jenné pletené vesty s rukŕvami	« 3:60
Pletené vesty pre chlapeov	« 2:—
Zimné triká s dvojitými prsami	« 1:20
Veľké flanelové košeľe s golierom	« 1:50
Veľké tmavé košeľe pre mužských	« 1:40
Veľké ženské košeľe flanelové	« 1:20
Biele košeľe s vyšivaním	« 1:40
Podvŕzníky pletené tucet	« 3:—
Ťažké punčochy pre ženské tucet	« 4:—
Triká pre deti v každej veľkosti	« —.90

Adolf Zucker, Pilsen S. 3. (Čechy).

Lacné dobré strieb. hodinky ako vianočné dary pre chlapcov.

K
8-40

No. 4129 echt strieborné remontoar hodinky, so štemplom cis. kr. münzového úradu, s emailovým číselníkom, sručičkou sekúnd, presne regulované, s dobrým závorom K 8-40. No. 4130 podobné šarnírované hodinky, v lepšom vyhotovení K 9-50. No. 4151 s duplovaným závorom K 12-50. — No. 4101 s anker strojom, Roskopf systému K 12-80. — No. 4095, s pôvodným Adler Roskop. strojom K 14-50. — No. 4181 echt strieborné remontoar hodinky s duplovaným vrchnákom, emailovaným číselníkom, I-a strojom na 15 Rubín kameňo h, s ručičkou sekúnd, presne regulované K 16-50. Všetky hodinky sú náležite vy-

probované. Trojročná záruka na písme. S pošt. dobiereku zasiela prvá dieľňa hodin

HANNS KONRAD,

cis. a král. zásielca Brůx, číslo 3337. (Čechy.)
Hlavný cenník so 4000 vyobrazeniami na žiadosť každému posla sa zdarma a franko.

Rušeň!

!! S 18 prvými vyznaceniami !!

Ludvik Kállai motor dielna

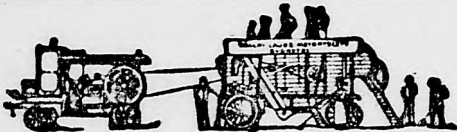
Budapest, VI. ker., Gyár-utca 28. szám.

Odporúča najvreliej Ludvika Kállai

elektrické benzínokomob'l stroje ku mlažbe

s dvojím vystrojením ku čisteniu.

Uplná záruka za výborné mlátenie.

!!! Jedina novota !!!

Najjednoduchší a naidokon lejší mláte v stroj prítomnosti

Bez strojnika lahko k vedeniu bar ktorým gazdom aj medzi domami slamou krytými.

Osobitná trieda pre stroje poľného hospodárstva ako: parostroje, mlyny, rajtare, stroje k mláteniu a ku siatu atd.

Ludvika Kállai, ktoré sa v našej vlast najlepšie podarili. Cenník s obrazmi na žiadosť zdarma a franko.

Rušeň!

Pekná ozdoba pre každú izbu

je môj imitovaný smyrna pokrovec n stenu. No. 2697, I-a kvality, na oboch stranách celkom rovný, s rôznymi ob azmi, ako: sroy, dva papagáje, gnom, lev, poľovní psi, husy, jelen, liška, tiger, v pekných barvách, 100 cm. šírky, 200 cm. dĺžky kus len 5 korun 60 hal. — No. 2098 podobný pokrovec s des-ino, predstavuje: srnu, jeleňa, leva, psa atd., 90 cm. šírky, 180 cm. dĺžky, len 4 kor. 80 hal. — Najbohatší výber stolového a posteľného náčinia, flanelových posteľných platených prikrývadiel atd. obsahuje môj hlavný cenník.

Riziko vytvorené, zamena povolená alebo návrat peňazi.

Zasiela s poštovou dobiereku

HANNS KONRAD,

cis. a král. dvorný zásielca Brůx, č. 3350. (Čechy.)

Hlavný cenník so 4000 vyobrazeniami na žiadosť každému posla sa zdarma a franko.

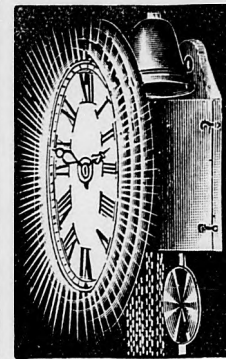
Lacné česke perie!

5 kilo nove tmave driapané 9.60 K, lepsie 12 korun. Biele makké, jak paper 18 K, 24 K Biele ako snah makké jak paper, drapané 30 K. — 46, 42 K. — Metove postele. A červeného cinovatu 1 dobrí naplnena perina, alebo 1 zpodna perina 180 cm. dlhá, 116 cm. široká K 10. — 12. — 15. — 18. — 2 metre dlhá, 140 cm., široká K 13. — 15. — 18. — 21. — Poduška 80 cm. dlhá 58 cm. široká K 3. — 3.50, 4. — 90 cm. dlhá, 70 cm. široká K 4.50, a 5.50. Krom toho suotvujeme vo veľkosti dla vole Trojdiťovú srstennú matrac na jednu postel K 27. — Lepšej jakovosti K 33. Zasielky vyše 60 korun franko s poštovou dobiereku. Vymena a navratenie dovoluje sa pri náhrade porta.

Benedikt Sachsel, Lobes 135. pri Pilsen (Čechy.)

Budiček s hlasom vež. zvona.

No. 4434. I-a kvality, so strojom 30 hodinovej chodby, bijúcim celé a po hodiny, s veľmi hlasným zvonom, v hladko polirovanom ráme 30 cm. v klosti, s čise níkom pod sklom, s tromi zlatobronzovanými pondusami, s triročnou zárukou na písme len 7 kor. 80 hal.

No. 4434 1/2. S ožiareným číselníkom v noci K 8-40.

Najlacnejšie okrúhle hodiny do kuchyne, bez budička, s 30 hodinovým strunovým strojom, priemeru 16 cm. K 3-20.

Riziko vytvorené! — Zámena povolená alebo navrat peňazi.

S poštovou dobiereku zasiela prvá dieľňa hodin

HANNS KONRAD,

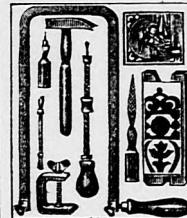
c. a k. dvorný zásielca Brůx, číslo 3340. (Čechy.)

Hlavný cenník so 4000 vyobrazeniami na žiadosť každému zasie a sa zdarma a franko.

Pred Vianocami

nech každý, kto potrebuje vianočné dary a ine v domá nosti potrebné články, na dopisničke žiada si môj hlavný, najbohatší výber pôvodných článkov obsahujúci cenník, ktorý každému zdarma a tranko ochotne posla. **Hanns Konrad** cis. a král. dvorný zásielca, vývozný dom Brůx, číslo 3378. (Čechy.) — Niklové vackové odinky K 4.20, lepsie K 5, strieborne hodinky s riazkou a oveskom K 12. Vackové hodinky, budičky, pendlové hodiny, ručné doroby zo zlata, striebra, z kože, oceie, zbraň atd. v najbohatšom výbere.

Prima nástroje k prevádzaniu rezanej roboty.

Prevádzanie pilkou, rezaných robôt je poučné a pekne zamestnanie v slobodných hodinách pre starých a mladých ľudí. — Číslo 9307. Prima nástroje k rezaniu 8 nástrojami predlohou, na pevnom kartone komplet K 3. — Číslo 9308. Toisté, lež s 11 prima nástrojami a predlohami K 4.41. Číslo 9310. Prima náčinie k rezaniu v škrinke zo smrekového reva s pohyblivým vrchnákom a s 9 výbornými nástrojami K 7.20 Najväčší výber nástrojov k rezaniu v mojom hlavnom cenníku. Žiadne riziko! Vymena povolená alebo návrat peňazi. Zasiela poštovou dobiereku c. a k. dvorný zásielca

HANNS KONRAD vývozný dom Brůx číslo 3358. (Čechy.)

Hlavný cenník so 4000 vyobrazeniami na žiadosť posla sa každému zdarma a franko.

Od desaťročia upotrebova sa s veľkým úspechom proti

REPARATOR

zákonom chránený
KRIEGEROV

V Každéj domacnosti nevyhnutelne potrebný!

Malá flaška 1 korona, veľká flaška 2 koruny, v každej lekárni.

Poštou 5 malých flašiek za 5 korun,
8 veľké flašky za 8 korun pošle

Kriegner -lekáreň

Budapest, VIII., Kalvin-plac (roh Baross-u.)

Zásielky denne poštovou dobiereku, alebo po predbežnom zaslaní peňazi.